

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Poznań, dnia 03 kwietnia 2023 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu II Wydział Cywilny Odwoławczy

w następującym składzie:

Przewodniczący: Sędzia Ewa Blumczyńska

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym

w dniu 03 kwietnia 2023r. w Poznaniu

sprawy z powództwa K. S.

przeciwko R. S.

o podwyższenie alimentów

na skutek apelacji wniesionej przez pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego Poznań – Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu

z dnia 06 maja 2022 r.

sygn. akt IV RC 160/20

1. oddala apelację;

2. zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 2 700 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Ewa Blumczyńska

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 6 maja 2022 r., sygn. akt IV RC 160/20 Sąd Rejonowy Poznań-Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu :

1. zasądził od pozwanego R. S. tytułem podwyższonych alimentów na rzecz powódki K. S. kwotę po 3.750 zł miesięcznie od dnia 9 marca 2020 r. od dnia 30 września 2020 r. oraz kwotę 4.150 zł miesięcznie od dnia 1 października 2020 r., płatne z góry do dnia 10-tego każdego miesiąca, z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w przypadku opóźnienia w płatności którejkolwiek z rat i to w miejsce alimentów orzeczonych w wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 23 lipca 2002 r. w sprawie I C 1225/02,

2. w pozostałym zakresie powództwo oddalił,

3. wyrokowi w pkt. 1 nadał rygor natychmiastowej wykonalności,

4. kosztami procesu w części, tj. w zakresie 48% obciążył pozwanego, zaś szczegółowe wyliczenie pozostawił referendarzowi sądowemu.

Apelację od powyższego wyroku wniósł pozwany, zaskarżając go w części, tj. w zakresie pkt. 1, 3 i 4 i to ponad kwotę 1.600 zł miesięcznie tytułem alimentów. Zaskarżonemu orzeczeniu pozwany zarzucił :

1. naruszenie przepisu art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dowolną ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego i tym samym przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów w zakresie zeznań stron, a także dokumentów znajdujących się w aktach niniejszej sprawy, a w konsekwencji powyższego sprzeczne z zebraniem materiałem dowodowym w sprawie ustalenie, że:

- a) powódka dokłada „odpowiednich” i „wystarczających” starań w celu samodzielnego utrzymania się, podczas gdy realnie takich starań de facto nie czyni,
- b) usprawiedliwione potrzeby powódki wynoszą aktualnie łącznie po 8.290,00 zł miesięcznie - wobec znacznego zawyżenia tej kwoty,
- c) pozwany z własnej woli nie utrzymuje z powódką kontaktów i z tego samego powodu nie jest w jej życiu obecny w innym niż wymiar finansowy, podczas gdy to powódka podjęła decyzję o całkowitym zerwaniu kontaktów z ojcem,
- d) powódka sygnalizowała potrzebę większych wydatków na przygotowanie do studiów i wyjazdy wakacyjne, skoro zerwała z pozwanym kontakt ponad dwa lata przed rozpoczęciem studiów na Uniwersytecie (...),

które to ustalenia doprowadziły do wydania błędnego, zaskarżonego orzeczenia,

2. obrazę przepisu art. 133 § 3 i art. 135 k.r.o., poprzez oparcie rozstrzygnięcia podjętego w niniejszej sprawie na założeniu, iż obecne możliwości majątkowe pozwanego uzasadniają nałożenie na niego względem powódki renty alimentacyjnej w kwocie po 3.750 zł miesięcznie od dnia 9 marca 2020 r. do dnia 30 września 2020 r. oraz kwotę 4.150 zł miesięcznie od dnia 1 października 2020 r, podczas gdy kwoty te wykraczają dalece poza (i) usprawiedliwione potrzeby powódki oraz (ii) realne możliwości zarobkowe pozwanego, przy czym powódka w żaden sposób nie dokłada starań w celu uzyskania możliwości samodzielnego utrzymania się - co finalnie doprowadziło do wydania błędnego, zaskarżonego orzeczenia.

Na podstawie tak sformułowanych zarzutów apelujący wniósł o :

- 1. zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa co do zasądzenia od pozwanego na rzecz powódki kwoty przewyższającej kwotę 1.600 zł miesięcznie, począwszy od dnia wniesienia pozwu, płatnej do 10-go dnia każdego miesiąca z góry wraz z ustawowymi odsetkami w przypadku zwłoki w płatności każdej renty,
- 2. ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd I instancji,
- 3. zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego zwrotu kosztów postępowania za obydwie instancje według norm przepisanych.

W odpowiedzi na apelację powódka wniosła o oddalenie apelacji w całości oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu przez Sądem II instancji według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje :

Apelacja okazała się bezzasadna.

Ustalenia faktyczne Sądu I instancji są prawidłowe, oparte na wszechstronnej, obiektywnej i racjonalnej ocenie materiału dowodowego; Sąd Okręgowy ustalenia te podziela i uznaje za własne. Na aprobatę zasługuje również wywód prawny Sądu Rejonowego. Zarzuty apelacji skierowane wobec zaskarżonego orzeczenia uznać należy za chybione.

Nie doszło do naruszenia art. 233 §1 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. Apelujący zarzuca,

że Sąd Rejonowy błędnie uznał, że powódka dokłada odpowiednich i wystarczających starań w celu samodzielnego utrzymania się, podczas gdy zdaniem pozwanego realnie takich starań de facto nie czyni.

W tym kontekście wskazać należało, że zdaniem tego Sądu konieczność zaangażowania się w wysokim stopniu w studia (...), powódka obecnie nie jest w stanie utrzymać się samodzielnie. Przy tym słusznie przyjął Sąd Rejonowy, że nauka powódki w systemie niestacjonarnym nie różni się niczym od studiów stacjonarnych, poza odpłatnością, co oznacza, iż zajęcia odbywają się w czasie tygodnia pracy. Powódka nie ma zatem możliwości podjęcia zatrudnienia celem samodzielnego utrzymania się. Odpłatna pomoc matce w pracy wykonywanej w ramach prywatnego gabinetu stomatologicznego, jaką powódka świadczy w okresie wakacyjnym jest doraźna, niewątpliwie polepszająca w pewnym zakresie sytuację finansową powódki ale jej zakres nie może być utożsamiany z dążeniem do usamodzielnienia się od rodziców pod względem finansowym, na co trafnie zwrócił uwagę apelujący. Jednocześnie podkreślenia wymaga, jak słusznie uznał Sąd Rejonowy nie można obecnie obarczać powódki ciężarem samodzielnego utrzymania się, skoro kontynuuje edukację wymagającą zaangażowania a w efekcie nie ma możliwości uzyskania środków finansowych na zaspokojenie swoich potrzeb życiowych. W tych warunkach nie sposób oczekiwać, że powódka podejmie zatrudnienie celem samodzielnego utrzymania się, albowiem niewątpliwie odbyłoby się to kosztem nauki.

Apelujący zarzuca również, że przyjęta przez Sąd Rejonowy kwota usprawiedliwionych potrzeb powódki w wysokości 8.290 zł (począwszy od dnia 1 października 2020 r.) jest znacznie zawyżona. Zarzut ten został sformułowany ogólnie i nie został w żaden sposób umotywowany w uzasadnieniu apelacji. Stąd Sąd Okręgowy nie miał możliwości ustalenia, które konkretnie wydatki pozwany kwestionuje, jakie potrzeby powódki – jego zdaniem - nie są usprawiedliwione bądź jakie koszty, które ponosi powódka, są w rzeczywistości niższe od przyjętych przez Sąd Rejonowy. W tym zakresie można jedynie wskazać, że Sąd Okręgowy podzielił ustalenia Sądu I instancji uznając je za poczynione w sposób wnikliwy i precyzyjny, nie wymagający uzupełnienia bądź zweryfikowania pod kątem ich wysokości.

Jednocześnie zaznaczenia wymaga, że zakres świadczeń alimentacyjnych wyznaczają z jednej strony usprawiedliwione potrzeby uprawnionego, z drugiej strony zaś możliwości zarobkowe i majątkowe zobowiązanego. Współzależność między tymi dwoma czynnikami wyraża się w tym, że usprawiedliwione potrzeby uprawnionego powinny być zaspokojone w takim zakresie, w jakim pozwalają na to możliwości zarobkowe i majątkowe zobowiązanego (por. wyr. SN z 10.10.1969 r., III CRN 350/69, OSNPG 1970, Nr 2, poz. 15). Dopiero więc ustalenie usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego oraz możliwości zarobkowych i majątkowych zobowiązanego, następnie zaś porównanie tych wartości umożliwia ustalenie, czy i w jakim zakresie (w całości bądź w części) potrzeby uprawnionego mogą być zaspokojone przez zobowiązanego (por. K. Pietrzykowski (red.), Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz. Wyd. 7, Warszawa 2021, Komentarz do art. 135 k.r.o., Nb 2, Legalis).

W związku z tym zwrócić należy uwagę, że jakkolwiek zakres usprawiedliwionych potrzeb powódki został ustalony przez Sąd Rejonowy na wysokim poziomie, uwzględniając szereg wydatków charakterystycznych dla osób zamożnych (np. czesne na studiach w kwocie 2.670 zł miesięcznie, zajęcia z tenisa w kwocie 350 zł miesięcznie czy pływanie z instruktorem- 240 zł miesięcznie), to jednak ten poziom kosztów znajduje uzasadnienie w zarobkach pozwanego, które wynoszą średnio ok. 10.178,23 EUR netto miesięcznie, nie licząc dochodu z dodatkowych badań ambulatoryjnych. Jest to dochód, który, jak trafnie uznał Sąd Rejonowy, pozwoli pokryć w części usprawiedliwione potrzeby powódki na poziomie 8.290 zł miesięcznie (poczynając od dnia 1 października 2020 r.), uwzględniając zasadę równej stopy życiowej rodzica i dziecka.

Kolejny zarzut pozwanego wiąże się z przyczynami braku utrzymywania przez strony wzajemnych relacji, co zdaniem pozwanego wynika z decyzji powódki, która zerwała stosunki z ojcem. Zwrócić jednak należy uwagę, że kwestia ta, tj. z jakich przyczyn strony nie utrzymują kontaktów, nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy o alimenty. W sprawach tego rodzaju zadaniem Sądu jest określenie zasadności i wysokości świadczeń finansowych zobowiązanego do alimentów na rzecz uprawnionego; są to zatem zagadnienia czysto majątkowe, zaś utrzymywanie relacji przez strony ma jedynie to znaczenie, że pozwala stwierdzić, czy zobowiązany do alimentów nie realizuje swojego obowiązku poprzez inne świadczenia w formie np. rzeczowej, jak prezenty, bądź kieszonkowe. W niniejszej sprawie niewątpliwym było, że pozwany obecnie nie uczestniczy w życiu córki poza realizowanymi do tej pory alimentami w kwocie 1.600

zł i nie dokonuje na jej rzecz innych świadczeń np. w formie upominków. Zatem tylko ta kwestia miała znaczenie dla przedmiotu rozstrzygnięcia.

Następnie apelujący zarzuca, iż Sąd Rejonowy błędnie ustalił, że powódka sygnalizowała potrzebę większych wydatków na przygotowanie do studiów i wyjazdu wakacyjne, podczas gdy wedle pozwanego zerwał kontakt z ojcem ponad dwa lata przed rozpoczęciem studiów (...). Sąd Rejonowy oparł się w tym zakresie na twierdzeniach powódki, jednak zaprzeczał im pozwany. Niemniej okoliczność ta miałaby jedynie przełożenie na orzeczenie o kosztach procesu, w razie gdyby pozwany przy pierwszej czynności uznał powództwo w całości. Należałby mu się wówczas zwrot kosztów procesu od powódki, jeśli by nie dał powodu do wytoczenia sprawy (art. 101 k.p.c.). To, czy strony przed procesem podejmowały próby polubownego załatwienia sporu, miałyby również znaczenie dla celowości skierowania stron do dobrowolnej mediacji, bądź podjęcia innej próby ugodowego rozstrzygnięcia sprawy. Dla samego orzeczenia o wysokości dochodzonych przez powódkę alimentów brak próby pozaprosesowego ustalenia ich wysokości nie ma znaczenia. Kwestia ta pozostaje w gestii samych stron jako związana z ich wzajemnymi, rodzinnymi relacjami, nie ma natomiast przełożenia na zasadność i wysokość żądanych przez powódkę alimentów.

Z tych wszystkich względów Sąd Okręgowy uznał, iż nie doszło do naruszenia art. 233 §1 k.p.c.

Nie doszło również do naruszenia przepisów prawa materialnego, tj. art. 133 §3 k.r.o. oraz art. 135 k.r.o. Zgodnie z art. 133 §3 k.r.o. rodzice mogą uchylić się od świadczeń alimentacyjnych względem dziecka pełnoletniego, jeżeli są one połączone z nadmiernym dla nich uszczerbkiem lub jeżeli dziecko nie dokłada starań w celu uzyskania możliwości samodzielnego utrzymania się. W ocenie Sądu Okręgowego, jak już wspomniano, nie można od powódki wymagać, aby utrzymywała się samodzielnie, skoro podjęła studia, nie dające jej możliwości czasowych na podjęcie zatrudnienia. Oczywiście jest, iż poza czasem przeznaczonym na udział w zajęciach powódka musi również poświęcać czas na przygotowanie do poszczególnych przedmiotów, tj. kolokwium i egzaminów oraz zajęć praktycznych. Z tego też punktu widzenia podjęcie zatrudnienia – bo tak należy rozumieć dokładanie starań w celu uzyskania możliwości samodzielnego utrzymania się – pozostaje poza aktualnymi możliwościami powódki. Jednocześnie trudno kwestionować sam fakt podjęcia studiów (...) przez powódkę w trybie niestacjonarnym, gdyż, choć są one bardzo kosztowne, to jednak dają powódce możliwości uzyskania dobrze płatnej pracy po ich pomyślnym zakończeniu. Okoliczność, iż powódka nie uzyskała odpowiedniego wyniku maturalnego pozwalającego na podjęcie studiów (...) w trybie stacjonarnym (nieodpłatnie) nie musi w okolicznościach sprawy stanowić przeszkody do podjęcia nauki w trybie niestacjonarnym (odpłatnie) jeśli weźmie się pod uwagę dochody uzyskiwane przez pozwanego, które pozwalają sfinansować studia powódki bez obaw o nadmierny uszczerbek w jego poziomie finansowym. Zasądzone przez Sąd Rejonowy alimenty w kwocie ok. 833 EUR (po przeliczeniu ze złotych) od dnia 9 marca 2020 r. do 30 września 2020 r. oraz w kwocie ok. 922 EUR od dnia

1 października 2020 r. stanowią niecałe 10% aktualnych dochodów pozwanego.

W świetle powyższego uznać należało, że zasądzone w wyroku kwoty są adekwatne nie tylko w stosunku do usprawiedliwionych potrzeb powódki – w tym kosztów uiszczanych przez nią z tytułu czesnego za studia – w łącznej kwocie 8.290 zł ale również co do możliwości finansowych pozwanego. Przy tym nie sposób było podważyć argumentacji pozwanego, że koszty utrzymania w Niemczech są wyższe niż w Polsce. Stąd, że niewątpliwie zarobki pozwanego w relacji do wydatków ponoszonych na bieżące utrzymanie w Niemczech nie mogą być odnoszone wprost do poziomu życia w Polsce. Niemniej – jak już wskazano powyżej – Sąd Rejonowy – odniósł się precyzyjnie do kosztów życia powódki w Polsce, które pozwany winien zapewnić w ramach swoich możliwości finansowych.

Z tego też punktu widzenia nie doszło do naruszenia art. 135 §1 k.r.o. Przepis ten stanowi, że zakres świadczeń alimentacyjnych zależy od usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego oraz od zarobkowych i majątkowych możliwości zobowiązanego. Jak już wspomniano wcześniej, zarobkowe i majątkowe możliwości pozwanego pozwalają uznać za usprawiedliwione te potrzeby powódki, które w innych okolicznościach mogłyby być uznane za przejaw zbytku. Podkreślić przy tym należy, iż świadczenie alimentacyjne zasądzone przez Sąd Rejonowy pozwala pokryć usprawiedliwione potrzeby powódki jedynie w ok. 50%. Nie jest to wielkość wygórowana jeśli weźmie się pod uwagę, iż pozwany, niezależnie od przyczyn tego stanu rzeczy, nie uczestniczy w życiu córki.

W świetle powyższego Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację jako bezzasadną, o czym orzekł w pkt. 1 sentencji wyroku.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Okręgowy orzekł w pkt. 2 na podstawie art. 98 §1 i 3 k.p.c., art. 99 k.p.c., art. 108 §1 k.p.c. w zw. z art. 391 §1 k.p.c. przy uwzględnieniu uregulowania zawartego w §2 pkt. 5 w zw. z §4 ust. 4 oraz §10 ust. 1 pkt. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych z dnia 22 października 2015 r. (Dz.U. z 2015 r. poz. 1804). Ponieważ powódkę w postępowaniu apelacyjnym reprezentował inny pełnomocnik niż przed Sądem I instancji, Sąd Okręgowy zasądził na rzecz powódki zwrot kosztów zastępstwa procesowego w wysokości 75% stawki minimalnej, co dało kwotę 2.700 zł.

sędzia Ewa Blumczyńska